

Natalia Laska

Miejska Biblioteka Publiczna w Kędzierzynie-Koźlu
natalia7laska@gmail.com

***Echo Studni* jako przykład twórczej aktywizacji kulturalno-społecznej młodzieży w ramach działań Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu**

Słowa kluczowe: młodzież, kultura, biblioteka, aktywizacja kulturalno-społeczna, działalność wydawnicza

Abstrakt: W artykule zaprezentowano działania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu w zakresie twórczej aktywizacji młodzieży. Pokazano jak istotne jest aktywizowanie młodych ludzi w sferze kulturalnej, a także w jaki sposób możliwe jest wspieranie ich twórczości i kreatywności przez biblioteki. Ponieważ młodzież odgrywa bardzo ważną rolę w społeczeństwie, należy stale poszerzać jej horyzonty oraz zapewniać przestrzeń do działań twórczych i narzędzia rozwijające kreatywność.

Keywords: youth, culture, library, cultural and social activation, publishing activities

Abstract: The article presents the activities of the Municipal Public Library in Kędzierzynie-Koźle in the field of creative activation of young people. It was depicted how important it is to activate young people in the cultural sphere, as well as how it is possible to support their creativity through libraries. Since young people play a very important role in society, it is necessary to constantly broaden their horizons and provide space for creative activities and tools to develop and sustain creativity.

Młodzież w dzisiejszych czasach otrzymuje bardzo wiele. Ma dostęp do nowych technologii, kształcenia publicznego i prywatnego oraz rozmaitych zajęć dodatkowych, jak: balet, piłka nożna, lekcje śpiewu czy rysunku. Powstają atrakcyjne miejsca spędzania wolnego czasu: *pump trucki*, place zabaw, darmowe siłownie na dworze czy parki ze strefami młodzieżowymi. Jednak można zauważyć, że często pojawia się problem braku głębszego zaangażowania młodzieży. Ekscytacja nowym wyzwaniem szybko maleje, a młodzi ludzie często nie potrafią odnaleźć własnego miejsca, które przykułoby ich uwagę na dłużej. W natłoku możliwości i ofert brakuje przestrzeni, gdzie będą mogli podejmować próby, doświadczać porażek, błędów i wątpliwości, nie będąc przy tym osądzanym za nieudane projekty.

Sz szczególnie cenne są placówki, gdzie znajdzie się ktoś, kto będzie potrafił pobudzić ich kreatywność i na dłużej zaangażować we wspólne działania. Takimi instytucjami mogłyby być biblioteki. O ile jednak biblioteki publiczne bardzo aktywnie działają na rzecz współpracy z czytelnikiem dziecięcym [zob. np. 8], o tyle oferta dla młodzieży borykającej się z problemami dorastania jest ciągle jeszcze niepełna i wymaga rozwinięcia.

Takie miejsce przyjazne młodzieży zostało utworzone w Kędzierzynie-Koźlu, na prośbę samych zainteresowanych. To oni wysunęli pomysł, by tego typu przestrzeń powstała w ich mieście. Młodzi ludzie chcieli, by stała się ich drugim domem, tzw. trzecim miejscem, zaraz po własnym domu oraz szkole. Jak czytamy w jednym z artykułów poświęconych budowaniu tzw. trzecich miejsc:

Ze względu na funkcje pełnione przez biblioteki, a także społeczne aspekty ich działalności, coraz częściej wspomina się o możliwości odgrywania przez nie roli „trzeciego miejsca”. Termin – jak pisze Jarosław Jędrych – jest powszechnie znany w środowisku bibliotekarskim, a w realizacji tej koncepcji dostrzeżono możliwość utrzymania popularności bibliotek i odzyskania „odpływających czytelników”. Koncepcję trzeciego miejsca stworzył amerykański socjolog Ray Oldenburg, który w swojej pracy *The Great Good Place* opisuje to pojęcie następująco: „Trzecie miejsce to miejsce odpoczynku – nie tylko od pracy, lecz także od wykonywanych na co dzień rutynowych czynności. Jest neutralną przestrzenią, w której spędzamy wolny czas, spotykamy przyjaciół, odpoczywamy po pracy zawodowej, pracach domowych, nabieramy oddechu przy filiżance kawy (herbaty), obserwujemy i pokazujemy się innym. Trzecie miejsca wzmacniają w nas poczucie przynależności do otoczenia oraz więzi z innymi – znanymi lub potencjalnie bliskimi nam osobami. Są to miejsca, w których tętni życie lokalnej społeczności, gdzie rodzą się nowe pomysły, utrwala się lub ewoluują ważne w danym środowisku wartości”. Głoszona przez Oldenburga idea pokazuje, że człowiek ma potrzebę przebywania w przestrzeni nieformalnej, gdzie będzie czuł się swobodnie i komfortowo. To strefa, w której zachodzą interakcje społeczne, budują się więzi, wzrasta poczucie przynależności i akceptacji. Chociaż wśród przykładów trzecich miejsc Oldenburg nie wymienił bibliotek, okazuje się, że nowoczesne instytucje biblioteczne są predestynowane i w pełni przygotowane, by taką funkcję pełnić [6].

Taką właśnie przestrzeń stworzyła w Kędzierzynie-Koźlu własnymi rękami młodzież, która nad projektem czuwała od samego początku (fot. 1).

Przestrzeń ta powstała w 2018 r. Jest jednym z działów Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu i nosi nazwę „ODM Studnia Otwarta Kultura”. Jest to jeden z nielicznych oddziałów w Polsce, w całości skierowanych do uczniów szkół średnich, który został stworzony przez młodzież i dedykowany jest tylko młodym ludziom [zob. 2; 3]. Znajduje się tutaj literatura typowo młodzieżowa, ale nie brakuje również literatury naukowej, która odpowiada na najczęściej zadawane przez nastolatków pytania. Dostępne są również: Xbox, gry planszowe, a także organizowane są różnego rodzaju wystawy, warsztaty tematyczne, Wieczory Gier Planszowych. Działają różne kluby aktywizujące poszczególne grupy młodzieżowe, np. Klub Mangi i Anime, Młodzieżowy Klub Książki, Klub Gier Planszowych i wiele, wiele innych (fot. 2-4). Korzystanie ze zbiorów bibliotecznych, urządzeń

multimedialnych oraz udział w warsztatach tematycznych organizowanych przez bibliotekę są całkowicie darmowe. Młodzież, która spędza czas wolny w kędzierzyńskim oddziale, nie jest także zobowiązana do zapisania się do biblioteki.

Fotografia 1. Działalność kulturalna w MBP w Kędzierzynie-Koźlu



Źródło: archiwum autorki.

Zaproponowana nastolatkom przestrzeń łamie stereotyp typowej biblioteki. Nie trzeba być tutaj cicho, można na miejscu napić się czegoś ciepłego lub przynieść ze sobą jakiś napój, można również coś przekąsić. Biblioteka posiada darmowe WiFi, stoliki i wygodne kanapy, można więc odpocząć lub spokojnie odrobić zadanie lub też napisać pracę. Jest to również idealne miejsce do udzielania korepetycji, które może także posłużyć jako „poczekalnia”, gdy na dworze robi się coraz chłodniej, a uczniowie po szkole mają trochę czasu do odjazdu autobusu.

Fotografia 2. Wieczór Gier Planszowych



Źródło: archiwum autorki.

Dużym wyzwaniem dla bibliotek publicznych we współczesnym świecie jest zainteresowanie ich ofertą młodych ludzi. Wraz z postępem technologicznym rosną oczekiwania czytelników zarówno wobec samej placówki, jak i bibliotekarzy. Współczesna biblioteka to instytucja hybrydowa, łącząca w sobie tradycję z nowoczesnością. Nie tylko gromadzi, opracowuje i udostępnia zbiory tradycyjne, ale także poszerza swoje zasoby cyfrowe i kulturowe, to instytucja mobilna – zarówno jeśli chodzi o narzędzia, jak i sposób myślenia [5]. Dzisiejsza biblioteka to nie tylko więc wypożyczanie książek, fachowa informacja czy wieczory autorskie, ale także miejsce, gdzie można się spotkać, podzielić swoimi poglądami, przestrzeń zachęcająca do realizowania własnych pasji. Wychodzi naprzeciw potrzebom użytkowników, jest też spoiwem łączącym lokalne społeczności, budującym kapitał społeczny [por. 1; 4; 7]. Współczesny bibliotekarz nie stoi jedynie „za ladą”, ale jest także animatorem kultury, bierze udział w budowaniu oferty kulturalnej i otwiera szeroko drzwi biblioteki dla nowych czytelników.

Fotografia 3. Młodzieżowy Klub Książki



Źródło: archiwum autorki.

Zmienił się więc kierunek rozwoju instytucji bibliotecznych, który dobrze obrazują słowa *from collection to connetion* (od gromadzenia do łączenia). W dzisiejszych czasach należy traktować młodych czytelników nie tylko jako wypożyczających, ale także jako aktywnych użytkowników, którzy współtworzą ofertę biblioteczną. Biblioteka musi stać się więc miejscem zapewniającym dostęp zarówno do książek, jak i do różnego rodzaju przedsięwzięć kulturalnych i edukacyjnych. I takim miejscem jest Oddział dla Młodzieży „Studnia Otwarta Kultura”. Jest to współczesna, nowoczesna biblioteka publiczna. Współczesność w tym przypadku oznacza nie tylko prowadzenie działalności w taki sposób, aby instytucja „szła” z duchem czasu i była atrakcyjna dla młodzieży, ale także zabawę językową z przedrostkiem „współ”. Najważniejsza jest WSPÓŁpraca na rzecz młodzieży, WSPÓŁdziałanie wspierające młodych twórców, WSPÓŁtworzenie oferty kulturalnej i aktywizacja czytelników.

Przykładem twórczej aktywizacji kulturalno-społecznej młodzieży jest wydawany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Kędzierzynie-Koźlu miesięcznik *Echo Studni*. Jest to pismo redagowane przez młodzież dla młodzieży. Powstało w 2018 r. jako efekt finalny letniego Kursu Literacko-Dziennikarskiego i trwa do dziś. *Echo Studni* ma za zadanie włączenie młodzieży w życie społeczno-kulturalne, tworzenie jej możliwości rozwoju i nabywania różnych umiejętności oraz wzbogacanie oferty kulturalnej Kędzierzyna-Koźla. Nadrzędnym celem jest podniesienie kompetencji pisarskich młodzieży oraz rozbudzenie potrzeb literackich poprzez redagowanie miesięcznika.

Fotografia 4. Działalność kulturalna



Źródło: archiwum autorki.

Echo Studni to projekt stworzony od początku przez młodzież. Autorami artykułów są uczniowie kędzierzyńsko-kozielskich szkół średnich. Comiesięczne spotkania redaktorów mają charakter warsztatowy (fot. 5). Młodzi dziennikarze poprawiają nie tylko swój warsztat pisarski, ale także umiejętności interpersonalne i komunikacyjne. I to właśnie spotkania redaktorów aktywizują młodzież do uczestnictwa w kulturze. Warsztaty dziennikarskie mają na celu pokazanie przenikania się obszernego świata kultury, sztuki, ekologii, polityki i wielu innych dziedzin – po prostu współczesnego świata. Młodzież szuka zajęć, na których może coś stworzyć, przekonać się, co potrafi i rozwijać swoje umiejętności, a wydawanie miesięcznika pozwala jej na podnoszenie kompetencji w przyjaznej, kameralnej atmosferze. Dużą zaletą tych spotkań jest bowiem wprowadzony przez prowadzących bibliotekarzy klimat wzajemnego szacunku i współpracy. Uczestnictwo w spotkaniach redaktorów sprawia,

że młodzi dziennikarze mają zorganizowany i kreatywnie animowany czas wolny od nauki szkolnej, identyfikują się z nową przestrzenią, orientują się w ofercie wydarzeń kulturalnych w pobliżu miejsca zamieszkania, nawiązują nowe znajomości w grupie rówieśniczej, ale także zyskują rozeznanie w wielu zagadnieniach społecznych oraz w różnych dziedzinach kultury i sztuki. Jednak najważniejsze jest to, iż interesują się problemami społecznymi oraz poznają znaczenie i miejsce młodego człowieka jako jednostki w społeczeństwie. Nie do przecenienia jest także fakt, iż mają miejsce, w którym mogą wyrażać swoje opinie, nie narażając się na śmieszność czy kpiny. Ich praca jest doceniana nie tylko przez rówieśników i najbliższych dorosłych, ale także przez władze miasta Kędzierzyn-Koźle, które, czytając miesięcznik, mają lepszy ogląd tego, co interesuje współczesną młodzież.

Fotografia 5. Spotkanie redakcyjne miesięcznika *Echo Studni*



Źródło: archiwum autorki.

Z racji tego, że *Echo Studni* jest piśmie stworzonym przez młodych redaktorów dla rówieśników, na jego łamach zamieszczane są jedynie artykuły o tematyce interesującej młodzież. W miesięczniku pisze się więc o ekologii, grach komputerowych, muzyce, wydarzeniach kulturalnych w Polsce i na świecie, zamieszczane są recenzje filmów i seriali. Każdy numer zawiera również wywiad z interesującymi osobami. Rozmówcami byli już m.in. prowadzący warsztaty Gilles Chamboraire, Patryk Biafas czy Pani Prezydent Miasta Sabina Nowosielska. Pokazywane są również sylwetki osób interesujących młodych mieszkańców Kędzierzyna-Koźła, które mogą pochwalić się oryginalnym hobby (il. 1).

Echo Studni to przedsięwzięcie literacko-kulturalne skierowane do osób w wieku szkolnym, mające na celu twórczą aktywizację młodzieży. Miejska Biblioteka Publiczna, a szczególnie oddział dla młodzieży, to miejsce spotkań młodych pasjonatów kultury, nowych mediów i literatury. Głównym celem, jaki przyświecał tworzeniu pisma, była chęć pokazania świata oczami młodych ludzi. Możliwości, jakie daje młodzieży przygotowywanie miesięcznika, są wielorakie. Przede wszystkim jednak doskonałe są młode talenty, tak by w przyszłości osoby te nie były już tylko odbiorcami istniejącej kultury, ale także jej współtwórcami. Bibliotekarze mają z kolei szanse wpływać na młodzież, pobudzać jej kreatywność, kształtować ją, czerpiąc przy tym z tych znajomości wiele satysfakcji, ponieważ ważny w tych działaniach jest właśnie kontakt z młodym człowiekiem i indywidualne podejście do niego.

Ilustracja 1. *Echo Studni*

ECHO STUDNI
Piszemy o sprawach, o których wszyscy będą mówić
NUMER 21, SIERPIEŃ 2020 r.

Cztery łapy, nos i mnóstwo rąk
Pierwsza fasczyka z *Studen* Online

Z Pani Gracjy Halima - Kierownikiem Szkołańska dla Rodziców Zeleziar w Kędzierzynie-Koźlu rozmawiają Patrycja Tomasz i Natalia Urbaniak.

Spis treści

W naszym numerze także:
- Patrycja Tomasz i Natalia Urbaniak - Co jest to schronisko tylko dla psa i kucyka, czy są tutaj jakieś inne zwierzęta?
- Patrycja Tomasz i Natalia Urbaniak - Nie, mamy tutaj tylko zwierzęta domowe. Od dziesięciu lat jesteśmy schroniskiem dla psów, a od grudnia 2017 roku również dla kucyków. Także na kucyki możemy się wyczerpać i pomogąmy. Biorąc, przynajmniej raz w roku, do ogrodu odpoczynkiem. Trzeba było zabrać kucyka, miałam o jego zdrowie, wysiłki i samopoczucie.
- Marcin Zwiartek w „Aksi komiksach”
- Tomaszewski „Z kawałka na wakacje”
- Patrycja Tomasz
- Wiosenne cyfki, Mój pierwszy zwiastunek
- „Szyfry”

12 sierpnia – Międzynarodowy Dzień Młodzieży!

W tym roku w naszym kraju, nie jest to już ten „Dzień Dziecka”. W tym roku, w każdym mieście, gminie, powiecie, województwie, czy nawet nie przeliczając i tak samo starannie paradowali nie wypadać. Dzień Dziecka w tym roku jest bardzo towarzyski, ale 12 sierpnia to dzień dla dzieci!

Święto zostało ustanowione 17 grudnia 1999 roku przez Zgromadzenie Ogólne ONZ na wniosek Stanów Zjednoczonych Kubańczyków (zgodnie z Deklaracją Międzynarodową o Prawach Dzieci z 1989 roku). Obchody święta są inicjatywą inicjatyw do Światowego Programu Edukacji w Rzec: Holistycznej, Transdyscyplinarnej Międzynarodowej Dzieci Międzynarodowej „Zaproszenie i udział w „Światowym Dzień Młodzieży” - rocznica święta to 12 sierpnia 2020 roku. W tym dniu w całym świecie odbywa się impreza i obchody święta. W tym dniu w całym świecie odbywa się impreza i obchody święta. W tym dniu w całym świecie odbywa się impreza i obchody święta.

„INTERNATIONAL Youth Day”

Źródło: archiwum autorki.

Bibliografia

1. BUCK Andrzej, SIMONJETZ Monika, KOTLAREK Dawid. *Miejsce spotkań: biblioteka jako przestrzeń społeczna (na przykładzie województwa lubuskiego)*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2019. ISBN 978-83-65741-40-0.
2. MIGOCZ Izabela. Mobilność współczesnych bibliotek publicznych wymogiem cywilizacji! Przykład współpracy ze środowiskiem zewnętrznym Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu. In WOJCIECHOWSKA Maja (red.). *Mobilna biblioteka*. Warszawa: Wydawnictwo SBP, 2021, s. 380-395. ISBN 978-83-65741-68-4.
3. MYNAREK Patrycja. Młodzież w przestrzeni interdyscyplinarnej. „Studnia Otwarta Kultura” jako miejsce spotkań z pasjami. In WOJCIECHOWSKA Maja (red.). *Mobilna biblioteka*. Warszawa: Wydawnictwo SBP, 2021, s. 422-432. ISBN 978-83-65741-68-4.
4. PAUL Magdalena. *Wpływ społeczny bibliotek publicznych: badanie użytkowników bibliotek w województwie mazowieckim*. Warszawa: Grupa Cogito, 2018. ISBN 978-83-85534-99-0.
5. WOJCIECHOWSKA Maja, CYRKLAFF-GORCZYCA Magdalena (red.). *Mobilnie, interaktywnie, kompetentnie. Usługi, media i technologie informacyjno-komunikacyjne w nowoczesnej bibliotece*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2019. ISBN 978-83-65741-42-4.
6. WOJCIECHOWSKA Maja, ORZOŁ Monika. Biblioteka jako trzecie miejsce. Przykład bibliotek szkół medycznych. *Forum Bibliotek Medycznych*. 2020, nr 2, s. 3-18. ISSN 1899-5829.
7. WOJCIECHOWSKA Maja. Formy zasobów kapitału społecznego i ich wpływ na współpracę bibliotek ze środowiskiem zewnętrznym. In BUBEL Dagmara (red.). *Dylematy czasu i przestrzeni w bibliotekach: wybrane zagadnienia*. Częstochowa: Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, 2019, s. 178-185. ISBN 978-83-7193-733-0.
8. WOJCIECHOWSKA Maja. Strefa dla młodego czytelnika – fizyczna przestrzeń dziecięcych instytucji bibliotecznych. In WOJCIECHOWSKA Maja (red.). *Fizyczna przestrzeń biblioteki*. Bydgoszcz: Oficyna Wydawnicza Edward Mitek, 2013, s. 75-93. ISBN 978-83-64335-00-6.